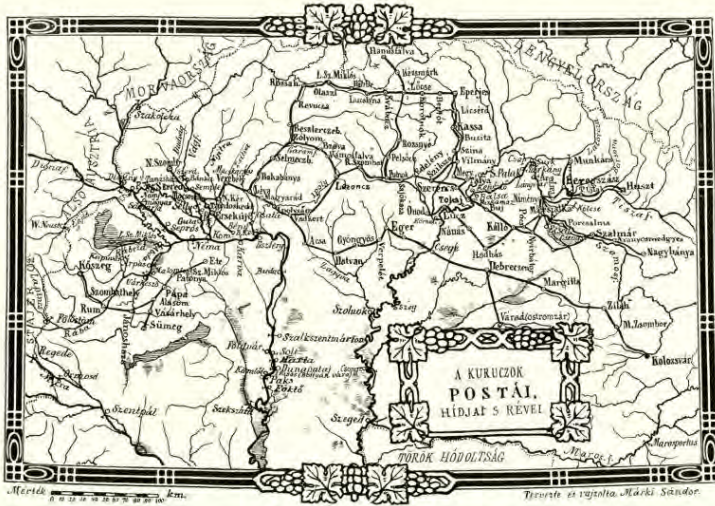

A Postapalota története

A klasszikus értelemben vett postai tevékenység megszervezése a Budai Kamara Igazgatóság nevéhez fűződik, akik 1692-ben (vagy 1694-ben?) Hatvanban is létrehozták a postaállomást, és az első postamestert „Szabó Máté ezeres kapitány”-nak hívták, aki a török által elhanyagolt és 1596-ban elpusztult templom helyén építtetett – az itt maradt mecset köveiből egy másikat. Sajnos ennek a kivitelezésében komoly gondok adódhattak, mert 1746-ra az is életveszélyessé vált.

A kurucok idejében működő postajáratok térképe, feltüntetve rajta Hatvan is

A Rákóczi szabadságharcban történt meg ténylegesen a hadiposta megszervezése egészen Erdélyig, illetve 1703-tól a postajáratok beindítása. Ezen időtől a postajáratok beindítását követően a helyi állomáson 10 lovat kellett állandóan készenlétben tartani. A város köteles volt a postalovak számára legelőt fenntartani, ez volt a Postarét a Rakottyás dűlőben, míg a megye feladata volt az abrak és a széna biztosítása. Sőt II. Rákóczi Ferenc azzal is megbízta Szabót, hogy Hatvanból Turán át Pestre, illetve Ecsegre, Gyöngyösre és Árokszállásra is biztosítson postajáratokat. Arról nem maradt fenn írás, hogy milyen vétség miatt távolították el a postamestert a hivatalából, de azt tudjuk, hogy helyére 1705-ben Tatay Istvánt nevezték ki. A szabadságharc bukása után 1716-ból tudjuk, hogy Hatvan a harmadik postavonalhoz tartozott, amely az alábbi települések között létesült: Tokaj - Szerencs – Ónod – Eger - Gyöngyös – Hatvan – Buda. 1751-ben már a Kolozsvárra tartó vonal is Hatvanon haladt keresztül, sőt az 1840-ben indult Buda – Hatvan – Eger – Kassa járat is érintette Hatvant.

A kiegyezés után a pesti postaigazgatóság és a debreceni távírda igazgatóság irányítása alatt állt. „1874. május 21-én a Távírdaigazgatóság 8. sz. hatvani Tiszti állomása nyitott meg teljes napi szolgálattal.” A új távírda (telegráf) állomás vezetője Windisch János volt. Az első modernkori „postaszolgálati hivatal” a Piac tér (a későbbi Kossuth tér) és a Vám utca (a mai Grassalkovich, korábban Vörös Hadsereg, azelőtt báró Hatvany Sándor út) találkozásánál 1879-ben építette fel a helyi Ring cég, ahol a hatvani 26. számú Kincstári Postahivatal kapott helyet, és ide költözött a Távírdaigazgatóság 8. sz. hatvani Tiszti Állomása is, amely már 1874-től üzemelt. 1884-ben a távírdafenök Schürger Tivadar – távírda-tiszt, a postamester pedig Soós Gyula segéd-tiszt volt. 1887-ben a távírdafenök Fogt Ferenc – távírda-tiszt, a postamester pedig Jókay János segéd-tiszt volt. Majd ugyanitt az épületben 1889-ben a két hivatal egyesül, és az új neve: 34. sz. Kincstári Posta és Távírдахivatal lett.

Abból a korból az alábbi postamesterek neveit ismerjük: Szabó Máté 1692.; Tatay István 1705.; Vallis Ferenc 1729.; Zsitvai Ferenc 1740.; Viener Ferenc 1743.; Csőr Imre 1775. és Löfler János 1849.

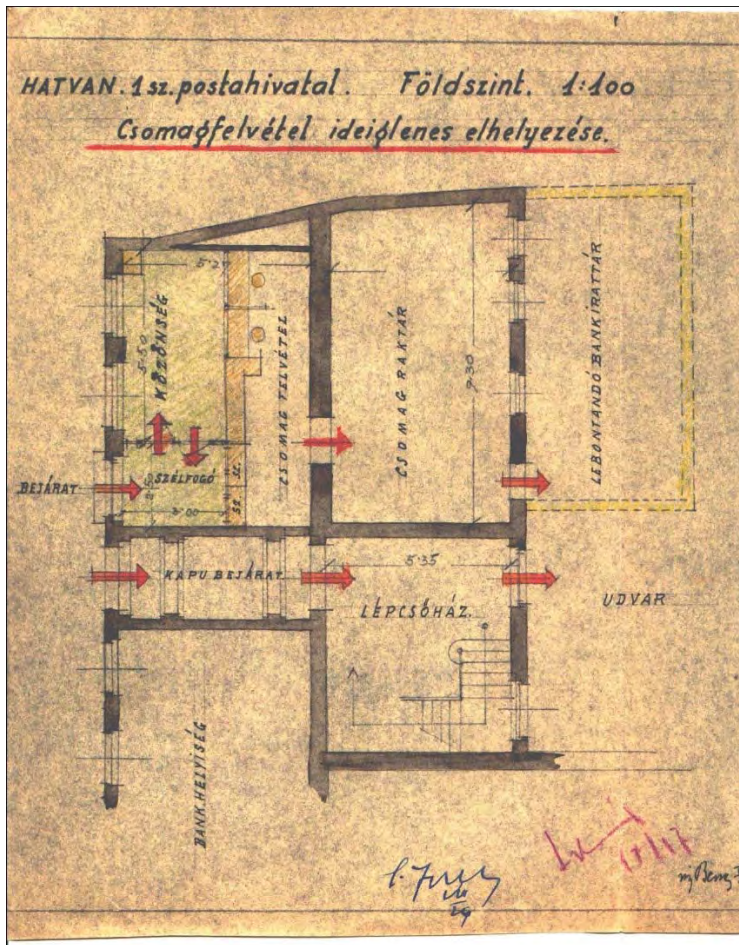

A posta és távírdai hivatal épülete egy 1899-ben megjelent levelezőlapon

De visszatérve az épülethez: a városképi jelentőségű eklektikus stílusú épületet álmodó tervező nevét nem ismerjük, de a sarokrizalitos rész feletti poroszsüveges födémmel maradandót alkotott. A Magyar Posta tervtárában lévő rajzok is csak később keletkezett másolatok, viszont azt tudjuk, hogy az építési munkálatokat egy helyi építőmester id. Ring József irányította. Az épületben kapott helyet 1890-ben a Hatvanvidéki Takarékpénztár, és akkor került ki a homlokzatra a pénztintézet neve is. Az 1907-ből származó képeslapon látható az akkor még öt ablakos Thurzó utcai oldalszárny is, amelyet 1916-1920 között tovább építettek. Érdekesség, hogy 1912-től fém redőnyök borítják az ablakokat, amelyek az eredeti nyílás-kiváltások redőnyszekrény miatti megemelésére utalnak.

A kapubejáraton belépve jobbra volt a bank ügyféltére, míg az emeleti részen kapott helyet a pénz- illetve levélfeladó helyiség. Mint a mellékelt tervrajzon is látjuk, a bejárat feletti 3-3 ablakos sarokszobában volt a távírda, és mellette a távbeszélőközpont. Ugyancsak a földszinten a kaputól balra volt a postahivatali csomagfelvételhez vezető külön bejárat. Az épület földszintjét bankhelyiségek és üzletterek foglalták el. A sarokrizalittól balra húzódó szárny tengelyében elhelyezett kapubejárat, a belső traktus nagy orsóterű, levegős lépcsőházához vezetett. A távírda az emeleti sarokszobában volt elhelyezve. Az 1910-es évekből származó következő képeslapon sem látható még a Thurzó utcai oldalszárny, bár a fák magassága időközben kissé megnövekedett.

Az épület földszinti, bal alsó részét évtizedeken keresztül különböző kereskedők bérelték. 1900. június 14-én a Hatvani Közlöny már arról tudósított, hogy „helyben működésben lépett a telefonközpont, és az összeköttetésünk is megkezdődik a hó végével”, azaz Hatvant bekapcsolják a Budapest-Miskolc-Kassa telefonvonal hálózatba. 1900-ban állították fel az első levélgyűjtőszekrényeket a belvárosban. 1901. december 29-i számában a Hatvan és Vidéke hírlapírója kifogásolta, hogy mind a posta közelében van kihelyezve. 1901. szeptember 8-án elkészült a pályaudvaron a 2. számú posta és távírdahivatal épülete is, ahol egy nyilvános távbeszélőállomás is található.

1895-től 1913-ig a posta vezetője Réh József főfelügyelő, a hivatal létszáma pedig 1910-ben 10 fő volt. Itt dolgozott a lánya is Réh Ilona m. kir. postellenőrnő is. 1905-ben már arról írt a Hatvan és Vidéke újság, hogy Bindfeld Márk fakereskedő saját üres telkét felajánlva megállapodott a postaigazgatósággal, mert „egy új szép és modern lakházat szándékozott építeni a postának, de a miniszter a takarékpénztár interveniálására (beavatkozására) a szerződést nem hagyta jóvá”, így a posta maradt az eredetileg épült helyen.

1913 szeptemberében postaügynökséget állítottak fel Új-hatvanban. 1914-től 1925-ig a posta vezetője Schmitz Károly postafelügyelő 1914-ben 11 fő személyzet dolgozik. A Hatvani Hírlap 1917. március 25-i számában megírta, hogy női kézbesítőket alkalmaztak a küldemények kihordására, mert a férfi postások a fronton voltak. 1919-ben Bálint Gyula bankigazgató lakását is bekapcsolták a telefonhálózatban, amely a 89-es hívószámot kapta, 1925-ben pedig a Honfoglalás nyomda új készülékét már 98-as számon lehetett hívni. 1919. május 10-én Dénes Jánost nevezték Hatvanban postai politikai biztosnak Schmitz Károly postafelügyelő-hivatalvezető mellé. 1920 márciusától „a postahivatalok ismét a békeidőben szokásos módon tartanak nyitva.”- írták a korabeli újságok.

Az 1920-as évek végétől az épület földszintjén két helyiségben működött a Magyar-Olasz Bank, amely a régi Takarékpénztárt is magába olvasztotta. Mellette Kurunczi Lajos asztalosműhelye volt, és egy idős zsidóasszony kis boltja volt még a földszinten. A bejárattal szemben egy lépcső vitt fel az emeletre, és itt az emeleten a bejárat feletti részben volt a távirda és a telefonközpont. Az emeleten voltak a bank irodái, és itt volt a postamester lakása is. A Hatvan és Járása 1921. július 3-án már arról ír, hogy „Súlyos sérelem érte Hatvant és a járást azzal, hogy az eddigi, Budapesttel közvetlen telefonvonalat elvéve, arra rákapcsolták Füzesabonyt és Kálkapolnát.” 1925. júl. 19-én már Gál Lajos postafelügyelő vezette a hivatalt, amely a Debreceni Postaigazgatósághoz tartozott a maga 13 fős állományával. 1925-ben megjelentek az első

1941-ben az épületből kiköltözött a pénzügyintézet, és teljesen átalakították az épületet. Ezt tanúsítja a mellékelt felmérési és átalakítási terv, amely azt rögzítette, hogy a posta az időközben épített Thurzó utcai oldalszárny földszintjén helyezkedett el. Ennek hátsó végéből költöztették át a csomagfelvételt a földszinti üzlethelyiség terébe, illetve az általános felvételt az egyik emeleti lakás helyére. Az átalakítást a táviró, illetve távbeszélő ellátás növekedése, illetve technikai fejlődése válthatta ki. A régi postai helyiségekben egy erősítőállomás kialakítására került sor. A kapubejárat és a lépcsőház itt még valószínűleg az eredeti formájában látható. Az emeleti alaprajzon a lépcsőházból nyíló postahivatal kialakítását tervezték. Az emeleten lévő postamesteri lakást is kiürítették. Kialakították az új lépcsőházat, hogy a régi helyén női öltöző létesülhessen. Ebben az időben építették ki a pincei óvóhelyet is.

1944. november 14-én a frontvonal megérkezte és a mind sűrűbbé váló harci cselekmények miatt a posta beszüntette a tevékenységét. November 19-én egy német különleges alakulat aláaknázza a posta műszaki berendezéseit, majd november 24-én fel is robbantották a táviró és telefonközpontot. „A robbanás ereje olyan nagy volt, hogy az emeletes postaháznak a földszintjéről az égre lehetett tekinteni. Az emeleti homlokzat főtéri frontján pedig hatalmas rés tátongott. A távkábel erősítőállomást, annak műszaki berendezését pedig fejszével verték szét a visszavonuló német katonák.” A pontosság miatt: 1940-1944-ig Élthes János dr. postafelügyelő irányítja a hivatalt, miközben 1940-ben még csak 10 fő dolgozott benne, 1944-ben már 27 fős volt a személyzet.

A felrobbantott épületrész helyrehozatalát, illetve a műszaki berendezések cseréjét 1945 márciusára sikerült befejezni, és üzemképesé tenni valamelyest. A helyreállítási munkálatokat Fogarassy Zoltán postafőellenőr irányította. 1945 január 4-én indult meg részlegesen a közönséges levélforgalom Gyöngyös irányába, és az oda átfuvarozott leveleket onnan vitték tovább hetente kétszer Egerbe. 1945 március utolsó hetében már lehetett telefonálni Hatvanba, május elején pedig már Budapesttel lehetett beszélni telefonon. 1952-ben egy 400 vonalas telefonközpontot telepítettek ide. 1954-ben Kókai János és apja Kókai István voltak az utolsó lovas postások, akik „6 lakóhelyet kézbesítettek ki naponta 23 km-t megtéve”, illetve az állomás és a posta között is ők szállították a csomagokat és egyéb postai küldeményeket. 1956. október 28-án elfoglalta katonáival az 1. számú postahivatalt Matúz József gombosi híradós-főhadnagy, és november 4-ig kézben tartotta a szovjet csapatok érkezéséig. (Érdekességként: 1959. február 6-án adták át a 2. számú vasúti postahivatalt Kossa István postaügyi miniszter jelenlétében.)

1Az új postahivatal épülete a hatvani vasútállomáson. A táblán a felirat: "Határozott célunk a szocialista posta megalapítása."

Az épületet 1960-ban felújították, illetve részlegesen átépítették, az emeleti távirót megszüntették, helyére a telefonközpont költözött, amelynek a megnövekedett terhelése miatt megerősítették a földszint feletti födémét is. 1973. június 3-án bevezették a postai irányítószámos rendszert, és kialakították a hatvani székhelyű 3. számú irányítási gócpontot. 1983. december 16-án crossbar rendszerű 700 vonalas telefonközpontot telepítettek ide, egyelőre a kimenő hívások lebonyolítására, majd október 26-án Hatvan is bekapcsolták a nemzetközi távhívóhálózatba is 38-as körzetszámmal.

1989-ben újabb átalakításokra volt szükség, amely a postai helyiségek jelenlegi formában való kialakítását célozta. Több kisebb-nagyobb korszerűsítési munka is zajlott időközben. A korábban a MATÁV-val közösen üzemeltetett épület nagy része visszakerült a posta használatába, így lehetővé vált a korábbi évek szorongató technológiai helyhiányának orvoslása. Ek-

kor létesülhetett az udvari oldalszárny, bár csak földszintes kivitelben, amely a kézbesítők szobáján kívül a lakásokhoz tartozó mosó- és tárolóhelyiségeket tartalmazta. Jelenlegi formára való átalakításáról, vagy újjáépítéséről nem tudunk pontosabbakat csak azt, hogy kb. 15-20 éves az ún. „C” épületszárny.

A hivatal mai formáját 2007-ben nyerte el, amikor is a műszakilag leromlott épület teljes rekonstrukciója vált szükségessé, melyre a korábbi ajánlati kiírás részletes irányelveket fogalmazott meg. Jelen építési engedélyezési tervdokumentáció ezen kiírás alapján készült. Mint ahogy fogalmaztak: „A főépületben a földszint felett acélgerendás poroszsüveg födém megfelelő állagú, sőt a korábbi megerősítések eltávolításra is kerülnek, hogy az egyébként elég keskeny közönségtér kialakítását ne gátolják. Az oldalszárnyban az acélgerendás födém salakbeton kiegészítésekkel rendelkezik.” Az átépítés során az összes nyílászárót is kicserélték a korabeliekhez hasonló kivitelűre, de ügyelve rá, hogy hőszigetelő üvegezésű belső szárnyat kapott mindegyik. A felújított postaépületben korszerű körülmények között, tágas, légkondicionált közönségtérben fogadják a hatvaniakat, miközben a felvételi munkahelyek nyitott pultos rendszerben működnek, és a korábbi 15 helyett 18-ra nőtt a közvetlen informatikai támogatással ellátott munkahelyek száma. Szintén a magasabb színvonalú kiszolgálás érdekében került telepítésre a pénzügyterekben megszokott ügyfélhívó rendszer is. Az elvégzett korszerűsítési munka eredményeként a szűkös felvételi- és közönségtér kibővült, a felvételi munkahelyek száma növekedett, új postabolt került kialakításra. A technológiai terek korszerűsítése, működésbeli kapcsolatainak javítása keretében a hivatali kézbesítés, a fiókberletek és a főpénztári munkahelyek is a korábbinál praktikusabb elhelyezést kaptak. Ezt követően így alakult a postai alapterületek nagysága: pince: 261,68 m²; a földszint: 792,96 m² és az emelet pedig 800,94 m² alapterületű lett. Vagyis összességében 1855,58 m² területen helyezkedik el napjainkban a postahivatal.

A homlokzat időközben lepusztult architektúráját a korabeli fényképek és a még fellelhető maradványok alapján a Postapalota korábbi megjelenésének megfelelően igyekeztek visszaállítani, amelynek eredményeként a posta a belváros egyik meghatározó épülete lett. Az építési engedélyezési- és kivitelezési tervdokumentációkat a JATERV Építészeti Tervező- és Tanácsadó Iroda Kft. készítette. Az építési engedélyezési eljárást követően, az elkészült kiviteli tervek alapján nyílt közbeszerzési eljárás került kiírásra. A Magyar Posta Zrt. az eljárás nyertesével a budapesti PARTNER Építő Kft-vel kötötte meg 2006. évben az építési munkákra vonatkozó vállalkozói szerződést. A kivitelezési munkák 2006. szeptemberében kezdődtek el, és 2007. szeptemberében fejeződtek be. A beruházás nettó 312,7 millió forintból került megvalósításra. A felújított postaépületet Érsek Zsolt polgármester és Rácz Tamásné kelet-magyarországi területi igazgató adta át jelképesen az ügyfeleknek 2007. október 19-én.

A hatvani postahivatal vezetői:

A helyreállítást követően 1946-ig Geiger István postafőtiszt vezette a hivatalt. 1946-47-ig Hajdú Antal postatiszt, 1947-49-ig Kisfalvi Frigyes postafőtiszt, 1949-1952. között Máyer József postafőellenőr, míg 1952-1967-ig Kővári Géza postafőfelügyelő volt az irányító. Majd 1967-1978-ig Takács Tibor postafelügyelő, 1978-1983-Mayer József postafőfelügyelő 1984 januárjától Tóthné Balogh Mária postafőtiszt vezette a hatvani 1. számú postahivatalt.

AZ ADATOK PONTOSÍTÁS ALATT ÁLLNAK